НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ “ РАЗВИТИЕ 1869 ” РАЗГРАД

Разград 7200 ул.”Антим I ” № 1

mob. +359 893 551 228

E-mail: razvitierz@abv.bg https://razvitie1869.com/

О С Н О В Н И Н А С О К И З А 2 0 2 6 Г О Д И Н А

под знака на

170 години от създаването на първите български читалища

1856 година се счита за рождена дата на читалищното дело в България.
Историографията посочва три първи български читалища –
в Лом, Свищов и Шумен

През тези 170 години Читалището е институцията, която пази българската култура и традициите, независимо от политическите и геополитическите процеси.

Читалищата са всенародно дело и национален символ.
Докато има читалища, ще има България.

156 години първото и най-голямо Разградско читалище „Развитие 1869“ се утвърждава като устойчив културен център, който поддържа връзката между миналото и настоящето, като инвестира в бъдещето. То е катализатор на местното развитие, стратегически партньор в местната и националната културна дейност, с умението си да съчетава традиционния културен профил със съвременни управленски и комуникационни умения.

Награди на Народно читалище „Развитие 1869“ Разград
за висок принос в националната и регионалната култура:

Плакет „Вечният календар“ от Министерство на културата

Почетен знак и Грамота от Съюза на народните читалища

Специален почетен знак и Грамота за значим цялостен принос в българската култура от Съюза на народните читалища

„Златна лира“ – от Съюза на българските музикални и танцови дейци

„Никола Икономов“ – от Община Разград, за висок принос към местната култура

I

НЧ „Развитие 1869“ Разград има развита организационна и инфраструктура, с възможности за делегиране на задачи, специализирано обучение, прилагане на елементи от стратегическия мениджмънт и проектното управление. Инвестира в управленски и творчески капацитет. В основата е съхраняването на традициите и паметта, поколенческата приемственост, достъпът до култура и обучението по изкуства: хорово, музикално и вокално, танцово и театрално. Читалището има стабилна основа на доверие, на местно ниво, което е неговият най-голям капитал и източник на устойчивост.

121 години хор “Железни струни“,
70 години Музикална школа „Илия Бърнев“,
50 години Балетна школа

Ако се върнем назад във всичките тези години, ще видим колко много имена на читалищни дейци са част от този пантеон. Всеки от тях е решил, че си заслужава собствената му съдба да бъде посветена на тази българска институция. Това са истинските народни будители, отдадени на духовността - поривът, който извисява човека, дава му смисъл и светлина.
Наследство от възрожденските българи, които преди да извоюват свободата, сами отделят средства, за да строят църкви, читалища и училища в името на духовния напредък, не само на тяхното собствено поколение, но и на тези, на които ще го завещаят. В тихата мъдрост на основателите и съвременните радетели на читалищното дело има много повече ценности за човека, отколкото в технологиите.

НЧ „Развитие 1869“ Разград е център за опазване на нематериалното културно наследство. Признанието се основава на факта, че тази духовна институция и формациите към нея съхраняват местната и националната култура през всички тези десетилетия, откакто са създадени.

Нашето читалище продължава да бъде мостът между миналото и бъдещето. То е жизнено пространство, където традициите срещат новите форми на култура и се интегрират в тях.

Дейностите на читалището, са адресирани към младите хора, за да бъдат приобщени към духовните ценности, които са непреходни и имат своето място в съвременния свят. Духовността не е абстракция, духовността е нашият ежедневен избор, най-голямото ни богатство и онова, което ни представя пред света. Огънят на читалището е жив, ние го пазим да не угасне в динамичната среда на социални мрежи, на изкуствен интелект. Нашата цел е стратегическа – да образоваме децата в читалището и да обединяваме родителите.

НЧ „Развитие 1869“ изпълнява своето призвание да пази българската традиция, да просвещава и не се спира пред трудности по пътя към опазването на българската идентичност и култура. То принадлежи към тази специфично българска общност – читалищата, които са първите демократични институции в България, съчетали в себе си принципите на демократичност, достъпност, участие на различни социални и възрастови групи, мандатност и изборност на ръководните органи.

Анализът на устойчивите практики ни помага при планирането на бъдещите дейности. Нашата мисия е да принесем онзи устрем на първооснователите в бъдещето. Това можем да направим всички ние, които развиваме читалищната дейност в настоящето.

II
157 ГОДИНИ

НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „РАЗВИТИЕ 1869“ РАЗГРАД ФОРМИРА СВОЯ ЦЕННОСТЕН ПРОФИЛ

Културата и цивилизацията са специфични състояния на духа на обществото и са възможни единствено като общо усилие и споделени ценности.

Със своите ценности и професионален опит екипът на Читалището допринася за генериране на иновативни ресурси – творчески концепции, и маркетингови подходи за обогатяване приноса на НЧ „Развитие 1869“ във фонда на местната и националната култура.

Независимо от ограничения финансов ресурс, НЧ „Развитие 1869“ поддържа високо качеството на своя културен продукт чрез ефективно обучение в областта на музикалното, танцовото, вокалното и театралното изкуство. Постига обогатяване на културната идентичност като създава условия за любителско творчество. Изявите на формациите се отличават с оригинално съдържание и съвременни форми на художествено изразяване. Наградите от участията им в национални и международни конкурси са резултат от високия професионализъм на ръководителите и педагозите. Дейностите по изграждане на регионалната културна идентичност и съхраняване на нематериалното културно наследство са непрекъснат процес.

Разработваме нови подходи за работа с публиката, чрез представяне на събития с висока художествена стойност.

Полагаме грижи за социализиране на културното наследство и разкриване на неговия потенциал като фактор за устойчиво развитие.

Използваме съвременни модели за управление и опазване на недвижимото културно наследство. Стопанисваме четири сгради с голямо обществено значение и приложение. Три от тях са нотариална собственост на НЧ „Развитие 1869“: Театрална читалищна сграда /Стария театър/; Музикален дом и Административна сграда. Читалището е отговорен ползвател на сградата на Музикална школа „Илия Бърнев“, която е общинска собственост. С грижата на добър стопанин НЧ „Развитие 1869“ съфинансира довършителните работи, след основния ремонт на сградата, по Проект на Община Разград.

Видими са резултатите, които НЧ „Развитие 1869“ постига във всеки следващ творчески сезон. Подобрено е управлението и финансирането на дейностите в съответствие с критериите на 21 век. Постоянно се подобряват културното съдържание и достъпа до култура. Създаваме новото културно наследство чрез съвременен маркетинг, гъвкави финансови инструменти и експертни партньорства с държавни, областни и общински структури, с организациите на гражданското общество, със съпричастните родители на децата от школите.

Основните насоки в дейностите на НЧ „Развитие 1869“ Разград са в съответствие с Националната и Общинската стратегия за развитие на културата.

III

121 ГОДИНИ ХОР „ЖЕЛЕЗНИ СТРУНИ“

се изгражда и утвърждава като културна марка на Разград и България, която съчетава традиция и съвременно музикално звучене. **Носител на орден „Кирил и Методий“ I-ва степен, престижната награда „Никола Икономов“, Юбилеен медал /120 години/ и Грамота за високи творчески постижения от Съюза на народните читалища, както и многобройни призове от Национални и Международни музикални форуми.**

Хоровото изкуство е едно от най-значимите постижения в културата на човечеството**.** Разград е сред основоположниците на хоровото пеене в България, със създаването на смесен хор през 1904 година. Той е един от първите в страната – осми по ред.

По традиция, хор „Железни струни“ всяка година открива с „Върви народе, възродени“ тържествата, посветени на 24 май и оглавява празничните шествия на културните, и образователните институции в Разград.

Хор „Железни струни“ и Музикалното дружество 85 години са домакини на емблематичния за града и страната Музикален дом „Екатерина и Димитър Бъчварови“ /1940 г./ – със статут на недвижима културна ценност, собственост на Народно читалище „Развитие 1869“.

Ръководител и диригент - Красен Иванов; хормайстор - Полина Куманова; корепетитор - Даниела Никифорова.

Маестро Красен Иванов обогатява репертоара на хор „Железни струни“ с нови произведения от разнообразни жанрове. Той е композитор и автор на музикалните обработки на песните, които изпълняват талантливите хористи.

Красен Иванов стана носител на наградата на хоровите диригенти от Националния конкурс за авторска коледна и новогодишна песен, организиран от „Младежки център” – Хасково и Сдружение „Орфей 1977” с подкрепата на Община Хасково и Българския хоров съюз. Песента, която печели наградата на хоровите диригенти е "Рождество", написана от разградския композитор и диригент, по текст на Елин Пелин. Тя ще бъде представена за първи път от хор „Железни струни“ по време на Националния фестивал на коледната и новогодишна песен. Хоровият празник, организиран с финансовата подкрепа на Министерство на културата и Община Хасково, ще се състои от 12 до 14 декември.

В афиша на хор „Железни струни“ през новия творчески сезон 2025/26 са включени съвместни концерти с Разградска филхармония, хор на Държавна опера Русе, хор „Славянско единство“ Горна Оряховица, хор „Родни звуци“ Шумен, хор „Златна лира“ Търговище, в рамките на „България пее“ - национална инициатива на Българския хоров съюз и други национални, и международни форуми.

Проектира се фотоизложба и хоров концерт /31.10.2025/ – ретроспекция на изявите на хор „Железни струни“, съвместно с хор „Славянско единство“ Г. Оряховица, в Международния хоров фестивал в Италия през юни 2025. Събитието се посвещава на 1 ноември Ден на народните будители и на 85-та годишнина на Музикалния дом „Екатерина и Димитър Бъчварови“, със статут на недвижима културна ценност.

На 14 ноември хористите ще участват в програмата по повод юбилейната 155 годишнина на Регионалната библиотека „Проф. Боян Пенев“.

Хор „Железни струни“ подготвя Концерт за хор и оркестър, съвместно с Разградска филхармония „проф. Димитър Ненов“, който ще се състои на 22 декември, в навечерието на Рождественските празници.
През 2026 година хор „Железни струни“ ще участва в Международен хоров фестивал във Венеция, през месец април, след Великденските празници.

IV

ДЕЙНОСТИ НА НЧ „РАЗВИТИЕ 1869“ ЗА ИНТЕРИОРЕН РЕМОНТ НА МУЗИКАЛНИЯ ДОМ

„Старите сгради пазят времето, а то не може да бъде построено наново“
арх. Петър Петров

Музикалният дом „Екатерина и Димитър Бъчварови“ е една от сградите, които създават фона, биографията и духа на Разград, една от сградите, чрез които градът живее **85 години** откакто е построена. Това е домът на Музикалното дружество, там се намира залата за репетиции и камерни концерти на хор „Железни струни“, в която се провеждат и продукции на класовете по пиано и цигулка. На партера е кабинетът по цигулка и звукозаписното студио на Музикалната школа.

През 2024 година Настоятелството на читалище „Развитие 1869“, с финансовата подкрепа на Министерство на културата, успешно реализира инвестиционния проект “Конструктивно укрепване, ремонт на покрив и фасади на сграда Музикален дом“.
Сградата се нуждае и от вътрешен, интериорен ремонт.
Дарителската инициатива през 2025/2026 ще продължи да обединява обществеността за благородното дело - да обновим интериора на Музикалния дом.

Строежът на двата храма на духовността - Музикалният дом и Театралната читалищна сграда е извършен с дарения и доброволен труд. Той е нагледен пример какво може да се постигне с енергията на хората, когато се обединят в благородно дело. Близо 40 години разградчани са събирали лев по лев средствата и са ги съграждали, въпреки превратностите на трудните времена.

Да запазим културното наследство на Разград и същевременно да гарантираме, че той отговаря на съвременните изисквания – това е съвместна отговорност:

- Отговорност на НЧ „Развитие 1869“ като собственик на емблематичната сграда;
- Отговорност на местната власт, съгласно Закона за културното наследство;
- Отговорност на цялата градска общественост, на бизнеса, на институциите, на гражданите.

V

70 ГОДИНИ МУЗИКАЛНА ШКОЛА „ИЛИЯ БЪРНЕВ“ СЪХРАНЯВА БОГАТСТВОТО ОТ КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ НА НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „РАЗВИТИЕ 1869“ РАЗГРАД

Музиката е златният ключ към детския успех!
Музиката е жизнено необходима, тя изгражда концентрация, памет, емоционална интелигентност, логическо мислене, пространствени и математически умения.

Жизнено важно е да образоваме децата, защото обучението по изкуство е в основата на житейските решения, във всяка сфера.
В образователния процес освен децата, израстваме и ние - тези, които ги обучават и тези, които създаваме условия за това.

<u>Награди за цялостен принос на Музикална школа „Илия Бърнев“ при НЧ „Развитие 1869“ Разград:</u>

Юбилеен медал и грамота за високи творчески постижения от Съюза на народните читалища

„Никола Икономов“ от Община Разград

„Златен Пегас“ от Община Разград

Музикална школа „Илия Бърнев“ има осезателен принос за популяризирането на клавирното изкуство в национален мащаб, в качеството си на организатор на Националния конкурс за млади пианисти „Димитър Ненов“, който НЧ „Развитие 1869“ провежда всяка нечетна година, с финансовата подкрепа на Община Разград. През пролетта на 2025 година се проведе Десетото издание на конкурса, посветен на творчеството на един от знаковите български композитори Димитър Ненов – емблематична фигура в националното музикално изкуство.

Ръководството на НЧ „Развитие 1869“ изразява възхищение пред всеотдайната работа на музикалните педагози, които вдъхновяват и въоръжават с необходимите професионални умения младите таланти на Разград, предпоставяйки перспективата за развитието на българската музика и култура като цяло.

Благодарим, сърдечно на родителите за тяхната съпричастност и подкрепа, без които не бихме могли дори да мечтаем за постигането на напредък.

Гордеем се с възпитаниците на Школата – вече реализиралите своя потенциал, както и настоящите ученици, които ще допринесат в бъдеще за духовния и културен растеж на нацията!

Високият професионализъм и младият талант триумфираха в два празнични концерта, посветени на 70 години от създаването на Музикална школа „Илия Бърнев“ при Народно читалище „Развитие 1869“ Разград. Едно съвършено съчетание на техническото майсторство на феноменални музиканти и младите дарования, в уникална официално-уютна атмосфера.

Предпремиера в Шумен на 30 септември и премиера в Разград на 1 октомври – Ден на музиката и начало на творческия сезон 2025/2026.

Юбилейното тържество в Деня на музиката 1 октомври, се проведе със специалното участие на:

- **Симфониета Шумен с диригент Славил Димитров** – автор на професионалните оркестрации на песните, изпълнени в Концерта;
- **Теодосий Спасов** – световен музикант с лудогорски корени и музикантите от неговия **Фолк Квинтет**;
- **Фидоси Керчев** – Концерт за пиано и оркестър, оп. 54, I[ВА] част – Роберт Шуман
- **Деян Денчев-син** с премиера на **IMPRESSIA PICOLA** – Музикално произведение написано специално за Юбилейния концерт от проф. д-р Бориславa Танева, от Националната музикална академия

- **Славена Петкова –** Миниатюри от Димитър Ненов
- **Иван Гайдаров –** „За последен път“ неговата първа авторска песен
- **Даяна Гиргинова –** „Jet ’aime“, Лара Фабиан
- **Диляра Назиф –** „Easy On Me“ – Адел
  „Man! I Feel Like a Woman“ – Шаная Туейн
  „Old Time Rock & Roll“ – Боб Сегер;
  „The Best“ – Тина Търнър

- **Вокално трио –** „Полегнала е Тодора“ и Симфониета Шумен, оркестрация маестро Славил Димитров

- **ТЕОДОСИЙ СПАСОВ Фолк Квинтет:** Теодосий Спасов – кавал**,** Пейо Пеев - гъдулка, Иван Георгиев - гайда, Генадий Рашков - тъпан, и Християн Цветков – китара
  - **Солист Мартина Матева –** „Излел е Дельо хайдутин“
  - **Солист Йолина Петрова –** „Пиленце пее“;
    „Майка Калина думаше“
  - **Солист Ренета Петрова –** „Женала е Дюлбер Яна“;
    „Димо си варка коньето“

  - **Вокално трио Мартина Матева, Йолина Петрова, Ренета Петрова постави финал на концерта с култовата песен на Емил Димитров ,,Ако си дал“.**

Сценарист и режисьор на Юбилейния концерт е Деян Денчев - Директор на Музикалната школа. Тонрежисура и озвучаване – Евгени Якимов и Явор Якимов.

VI

50 ГОДИНИ БАЛЕТНА ШКОЛА ПРИ НЧ „РАЗВИТИЕ 1869“ РАЗГРАД

Създадена през 1975 г. от Мария Керчева – удостоена, със званието „Почетен гражданин на Разград’2025“, и днес тя е художествен ръководител на формацията, която ознаменува **50 години** от основаването си.
Магията на балета оживя в спектакъла **„Полетът на лебедите“**. Сцената на читалището беше озарена от грация, емоция и неподправен талант. Под аплодисментите на близки, приятели и почитатели на изкуството, балериите на Школата – от най-малките до най-големите, омагьосаха публиката с изпълнения, носещи красота, нежност и вдъхновение.
Юбилейният концерт-спектакъл е сътворен по идея на балетния репетитор Виолета Желязкова.
Близо 5000 балерини са танцували изящни танци през 50 годишната история на Школата. В нея са се обучавали цели поколения, днес я посещават внучките на първите й възпитаници. Уроците по балет формират усет към естетичното, чувство за ритъм, развиват двигателната и общата култура на момичетата, помагат им да растат здрави и изящни, гъвкави и силни. Богата колекция от десетки награди украсява Балетната зала, в която балетните репетитори Мария Керчева, Виолета Желязкова и Милена Милева извайват телата и характерите на малките грации, и ги посвещават в балетното изкуство с любов. Балетната школа при НЧ „Развитие 1869“ Разград е една от малкото в страната, която работи успешно за популяризирането на балетното изкуство и съхранява българската традиция в балета.

В чест на 1 ноември 2021, Балетна школа при НЧ „Развитие 1869“ е удостоена от Община Разград с престижната награда на името на Никола Икономов, за изключителен принос в развитието на местната култура и във връзка със 165-а годишнина на читалищното дело в България.

Гран При от Министерството на образованието и науката и **Диплом за 50 години творческа дейност от XVIII Международен танцов конкурс "България танцува, Димитровград!"’2024**,

"Златен Пегас" - награда на Община Разград за високи постижения през 2024 година.

VII

ОБНОВЕНАТА МЛАДЕЖКА ФОРМАЦИЯ „ТЕАТЪР СЛЕД ЗАВОЯ“
Художествен ръководител Пламена Панова

Съвременен последовател на традиция от 1870, когато в Читалището е създадена първата театрална дружинка и са положени основите на театралното изкуство в Разград - **„Театър След Завоя“** е творчески наследник младежката театрална формация „Импулс“, създадена през 1997, с ярко присъствие в културния живот на града. Ръководител за 2024/25 – беше Светлозара Иванова – ученичка на Веселин Керемедчиев в „Импулс“ и негов достоен последовател.

Високо драматургично постижение Младежката трупа постигна със съвременна интерпретация на Яворовата пиеса "В полите на Витоша", под режисурата и сценографията на Светлозара Иванова. Младите актьори от "Театър След Завоя", сътвориха своята първа, амбициозна премиера, която се състоя на 29 април 2025, на сцената на НЧ "Развитие 1869".

През новия творчески сезон 2025/26 в Трупата играят 12 млади актьори, избрани на кастинг, проведен на 7 и 21 юли. На 9 септември се проведе първата репетиция за разпределяне на ролите в постановката „Госпожа министершата“ от Бранислав Нушич. Репетиции провеждат във вторник и петък в театралната зала, под ръководството на Пламена Панова, която продължава традицията с творческо вдъхновение и амбициозно заглавие.

VIII

РОК ГРУПА „АСТРА И ПРИЯТЕЛИ“

Популярна местна рок група, създадена преди 40 години, която отново радва публиката на Разград с оригинални концерти, съвместно с Музикалната школа, в които представят световен репертоар с високо музикално и вокално майсторство. Златна класика, нежната прегръдка на българския фолклор и завладяващи рок балади поднасят Музикална школа и група „Астра“ в незабравими съвместни концерти, в знак на респект към музикалните педагози и техните възпитаници, с признателност към съпричастните родители.

IX

КЛУБ ЗА НАРОДНИ ТАНЦИ „ОЛЕЛИЯ“

Художествен ръководител Румен Руменов

Танцов клуб „Олелия“ се радва на все по-голяма популярност и интерес, нараства броят /21/ на неговите нови членове. Репетиции се провеждат всеки вторник и четвъртък от седмицата в Камерна зала.

Клуб за народни танци „Олелия“ при НЧ „Развитие 1869“ Разград, с ръководител Румен Руменов спечели **Втора награда от своето първо участие в VII фестивал „Фолклорна палитра“ Девня, в раздел Танцов фолклор – „Хора по избор“.**

През новия сезон Клубът продължава да обогатява своя репертоар от народни хора и да подготвя нови сценични и конкурсни изяви.

Триумфът на всяка формация се постига с безрезервна подкрепа в условията, които създава и непрекъснато подобрява ръководството на Народно читалище "Развитие 1869" - първото и най-голямо читалище - основоположник на просвещението, и културата в Разград, значим фактор в неговия съвременен духовен живот!

Секретар — ***Виолета Антонова***

Председател — ***Пейчо Георгиев***